

Svenska neurologföreningen:

Antalet neurologer behöver fördubblas under den kommande tioårsperioden

För att möta nuvarande och framtida behov av neurologexpertis behöver antalet neurologer fördubblas och utbildningstakten fyrdubblas.

Varje år insjuknar ca 40 000 svenskar i en neurologisk sjukdom, och mer än en halv miljon individer i Sverige lever i dag med konsekvenserna av en sådan sjukdom. Cirka 60 000 har epilepsi, 22 000 lider av Parkinsons sjukdom, 18 000 har multipel skleros och uppskattningsvis 350 000 lider av svår vaskulär huvudvärk (migrän, Hortons huvudvärk). Dessa sjukdomar medför stort lidande för den enskilde och stora kostnader för samhället. Många patienter kommer att vara sjukskrivna för sin sjukdom, och en del kommer att tvingas avbryta sitt yrkesliv i förtid och behöva hjälp från samhället i form av personlig assistans eller särskilt boende.

Glädjande nog har det inom neurologin under de senaste 20 åren utvecklats en rad olika behandlingar som minskar lidande och bevarar funktionen och personens autonomi. Ett exempel är behandlingen av akut stroke.

Neurologiskt sjuka borde vara berättigade och ha möjlighet till regelbunden kontakt med neurologspecialist för att kunna få en korrekt diagnos, erbjudas rätt behandling samt uppföljning av

insatt behandling. Många av de nya behandlingarna är dyra och kostnadsdrivande för sjukvården. I ett samhällsekonomiskt perspektiv är de dock kostnadseffektiva, då de reducerar sjukskrivnings- och sjukpensioneringstalen samt minskar behovet av assistenthjälp och reducerar produktionsbortfallet.

Antalet neurologspecialister per capita i Sverige är bland de lägsta i Europa. I Europa finns i medeltal 65 neurologer per miljon invånare; i Sverige endast 34 per miljon invånare. I Norge och Finland är motsvarande siffra 49 respektive 58. Fördelningen av neurologer är dessutom ojämn över vårt land. I Gävleborgs län med drygt 275 000 invånare finns tre neurologer (11 per miljon invånare). Detta kan jämföras med Skåne-regionen, som har den högsta koncentrationen av neurologer i Sverige: 54 per miljoner invånare, dvs fem gånger så många som i Gävleborgs län. I Stockholms län finns 45 neurologer per miljon invånare, dvs mer än fyra gånger antalet i Gävleborgs län. Stockholms och skåningarna kan tyckas vara privilegierade, men inte ens här när man upp till det europeiska genomsnittet.

Vårdgarantin har satt fokus på nyinsjuknade. Ambitionen att patienten tidigt i ett sjukdomsförlopp ska få tid hos sin läkare är lovvärd. Tyvärr medför bristen på neurologer att personer med redan diagnostiserad neurologisk sjukdom med komplexa medicinerings trängs undan. Landets neurologer ägnar sig i dag i stor utsträckning åt akuta bedömningar och att ta emot remisspatienter för att klara vårdgarantin.

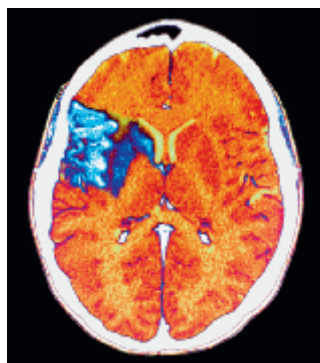

Foto: Zephyr/SPL/IBL

Förr erbjöds strokedrabbade personer i bästa fall rehabilitering – i dag kan stroke botas. Bilden: stroke hos en 29-årig patient.

Många patienter med MS, Parkinsons sjukdom, epilepsi, svår vaskulär huvudvärk eller annan neurologisk sjukdom vittnar om att de erbjuds endast telefonkontakt med sin neurolog. Detta innebär oacceptabla medicinska risker, då nya symtom inte kan värderas och insatt behandling inte kan utvärderas. Patienter med svårast sjukdom och mest komplex behandling har i dag svårast att få tillgång till neurologisk expertis.

Sveriges neurologer (316 till antalet, enligt Socialstyrelsen 2008) är i dag för få för att vi ska kunna erbjuda hela landet en jämlik och modern neurosjukvård. Svenska neurologföreningen har genomfört en inventering av landets läkare under utbildning till specialist år 2010. Totalt i landet finns i dag knappt 100 läkare under sådan utbildning. Inte ens två tredjedelar av dessa kommer att hinna bli färdig specialist fram till 2017.

Av de i dag 316 yrkesverksamma neurologerna kommer cirka en tredjedel att gå i pension inom den kommande tioårsperioden (Socialstyrelsen, 2008; Sveriges Kommu-

ner och landsting, 2010). Den nuvarande utbildningstakten beräknas därför i bästa fall att täcka endast kommande års pensionsavgångar. Detta innebär att det totala antalet neurologer i Sverige kommer att förbli konstant under kommande tioårsperiod. Svårigheterna att erbjuda modern neurosjukvård jämlikt över landet riskerar att bestå.

Hur ska vi kunna möta nuvarande och framtida behov av neurologisk expertkunskap? Vi har beräknat att det krävs ett fördubblat antal neurologer under den kommande tioårsperioden för att möta behovet. Utbildningstakten måste fyrdubblas jämfört med i dag. Det finns stort intresse bland unga läkare i dag att bli neurolog eftersom specialiteten »har framtiden för sig« med en förväntad revolution inom kunskap om och behandling av hjärnans och nervsystemets sjukdomar.

För att uppnå en jämlik, säker och effektiv neurologisk vård till alla oberoende av bostadsort föreslår vi i Svenska neurologföreningens styrelse följande riktade åtgärder:

1. att Sveriges Kommuner och landsting omgående medverkar till ett kraftigt ökat antal utbildningstjänster (ST-block) i neurologi
2. att Socialstyrelsen omgående initierar arbetet med nationella riktlinjer för neurologisk vård i syfte att utjämna regionala olikheter.

Med dessa åtgärder blir det sedan möjligt att också införa vårdgaranti för återbesök för personer med etablerad neurologisk sjukdom.

■ *Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.*

För Svenska neurologföreningen: INGELA NILSSON REMAHL ingela.nilsson-remahl@karolinska.se STEN FREDRIKSON, MARTIN GUNNARSSON, ALBERT HIETALA, LARS STRIDH, KATARINA JOOD, JOACHIM BURMAN, RUNE JOHANSSON, SVEND MARUP JENSEN, JESPER PETERSSON, LALEH ZARRINKOBB, ANJA SMITS